

Schouwburg in Tiel breekt wanden weg

Stijlvolle Agnietenhof klaar voor de toekomst

Schouwburg Agnietenhof in Tiel dateert uit 1969. Waar andere steden ter vervanging van gedateerde theaters allang nieuwbouw zouden hebben overwogen, koos men in Tiel drie keer voor grondige renovatie. Van het pand is eigenlijk alleen het casco nog in originele staat. 'Destijds was er geen budget om het echt tot één geheel te maken. Dat is het nu wel.' | DOOR: ERIC DE RUIJTER |

De eerste ingreep dateert uit 2001. Architect Diederik Dam bouwde een kleine zaal met daaronder een theatercafé tegen het oude gebouw aan. De grote zaal kreeg een nieuwe toneeltoren met een nieuwe hijsinstallatie. In 2009 werd de

kleine theaterzaal geschikt gemaakt om ook als filmhuis te functioneren. Vorig jaar is het gebouw in vijftieneenhalve maand helemaal gestript en weer opgebouwd tot een stijlvol en modern geheel. Een noodsituatie of een technisch

mankement was niet de aanleiding voor de renovatie van de Agnietenhof. Directeur Ruud van Zuilen vond al langere tijd dat de publieksruimtes niet meer van deze tijd waren. 'We zagen dat driekwart van de bezoekers

De lage sfeerloze ruimte werd een stadsfoyer.

Door de rode stoelen is de intimiteit verder toegenomen.

direct naar huis ging. Als je beneden de grote zaal verliet, kwam je in een lage sfeerlose ruimte met een donker plafond en het eerste wat je zag was je jas in een hele lange lelijke garderobe en de uitgang. Als je nu de kleine of de grote zaal uitgaat, kom je als vanzelf in de stadsfoyer. De mooiste plek van de schouwburg. De grote glazen pui was aan het zicht onttrokken door de trap naar de kleine zaal. Nu staat er een lange bar het publiek welkom te heten. Ik vind de combinatie van de industriële, harde, natuurlijke materialen met de inrichting heel geslaagd. De stalen bars, glazen balustrades, cementbetonnen pilaren, Gispstoelen, de houten vloeren en plafonds geven een warme uitstraling. Het is een moderne plek geworden zonder dat het er te design, urban of hip uitziet.' Om deze stadsfoyer tot stand te brengen zijn de oorspronkelijke buitenmuren weggehaald waardoor de ruimte beneden nu helemaal open is. De schuifdeuren, die veel kou binnenlieten, zijn vervangen door een tourniquet zodat je er behaaglijk kunt zitten.

Eric Mattijssen van Audio Electronics Mattijssen over de opbouw van de omroepinstallatie: 'De ontruimingsinstallatie is conform NEN2575/EN54 op basis van apparatuur van het merk Dräger. Het bevat totaal zestien groepen die de vier ontruimingszones vormen. Voor de foyers hebben we gekozen voor een digitaal bestuurbare kolomluidspreker. Omdat we het afstralgedrag kunnen beïnvloeden is het mogelijk om het geluid precies daar te projecteren waar we het willen

De renovatie betrof zeker niet alleen het voorgebouw. Er is een nieuwe artiestenfoyer gerealiseerd en alle kantoren zijn opgeknapt. De kleine zaal is uitgebreid naar 260 stoelen en kreeg een betere klimaatbeheersing. In de grote zaal, een kenmerkend werkstuk van de architecten Bijvoet & Holt, zijn de gele stoelen vervangen door 800 rode stoelen en de bakstenen wanden zijn nu bekleed met mooie houten panelen.

Inhaalslag

De renovatie is ook aangegrepen om een inhaalslag te maken op het gebied van de digitalisering. Er is glasvezel aangelegd, een nieuwe geluidsinstallatie, led-zaalverlichting en een klimaatbeheersingssysteem dat gekoppeld is aan een nieuw gebouwbeheersysteem voor de gehele W-installatie. De nieuwe ontruimingsinstallatie is een narrowcastingsysteem van Huls Kamp. In het hele gebouw zal binnenkort wifi beschikbaar zijn voor personeel en bezoekers. Alle technische systemen zijn via internet benaderbaar. 'De lijst van bedrijven die moeten kunnen inloggen

hebben. Met in totaal maar drie van deze units is het overgrote deel van de foyers gedekt. We hebben een manier gevonden om in te breken in de bewaakte audiowegen en daarmee de mogelijkheid gecreëerd om een tweede volledig digitaal audioplatform in het ontruimingsysteem op te nemen. Dit platform heeft een audionetwerkprotocol op AVB (Audio Videobridging) met hardware, processor en converters van Biamp Tesira. Het geeft de mogelijkheid om alle audio in- en

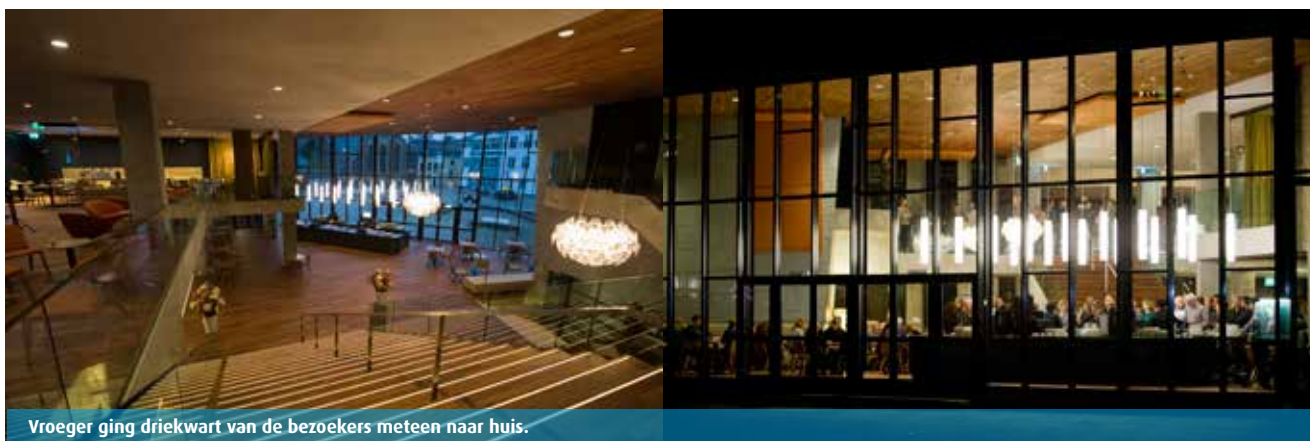
beslaat bijna een heel A4,' zegt Hoofd techniek Thijs Gennissen. 'Alle systemen zijn op de groei gekocht en bedacht voor de toekomst. Ze hebben veel meer mogelijkheden dan er nu van benut worden.' Gennissen, die samen met directeur van Zuilen de kern van het bouwteam vormde, wijst tijdens een tocht door het gebouw op het ontruimingsysteem dat in feite een gecombineerd omroep-, ontruiming- en audiosysteem is. 'Wij wilden een samenvoeging, zodat we niet twee compleet verschillende systemen naast elkaar hoefden aan te leggen. Met dit systeem kun je bij iedere wandaansluiting in het gebouw een bron aansluiten en via het ontruimingsysteem laten versterken en afspelen.'

Inprikgehalte

In de kleine zaal zat halverwege een muurtje van 1 meter 10 hoog dat er volgens Thijs Gennissen als een soort loopgraaf uitzag. Dat muurtje is verdwenen. 'Je speelt nu weer tegen een prettige zaal. Door de digitalisering van de film konden we de filmcabine verkleinen. Er is een rij stoelen bij gekomen, een nieuwe lift om apparatuur naar boven te krijgen en de luchtbehandeling is verbeterd.' De grote zaal is flink veranderd. Bij de manteeus is meer dan een meter muur weggehaald. Dat zorgt voor een betere zichtlijn en heeft een enorm ruimtelijk effect. Mensen aan de zijkant in de zaal konden niet alles goed zien.

Op het balkon, helemaal boven achter de laatste rij stoelen, hebben we een plek voor de techniek gemaakt. De plek in de zaal is ook nog beschikbaar, maar we merken dat steeds meer technici best boven willen zitten. Ook met geluid. Bij een seriebespeeling zitten ze liever daar dan dat mensen ►

uitgangen en alle logische I/O's naar keuze in te delen. Daarmee biedt het de functionaliteit die de Agnietenhof wilde. Je kunt met een touchpad rondlopen en elk inprikkpunt of andere bron routen naar de plek waar je hem hebben wilt. Je kunt de foyers en alle overige ruimten aan elkaar koppelen of juist isoleren. Het AVB-netwerk dat we als ruggengraat gekozen hebben biedt het theater ruime mogelijkheden om verder te groeien op dit gebied.'

Vroeger ging driekwart van de bezoekers meteen naar huis.

in hun nek zitten te kijken. Kwalitatief kan het ook omdat we er een hele goede affluistering hebben met een betrouwbare referentie. We hebben alle infrastructuur er meteen naartoe gebracht. Met een takel kunnen we eventuele zware stukken naar boven brengen.

Voor de zaalverlichting hebben we het led-systeem van GDS gekozen. Dat is een systeem dat goed kan dimmen, ook de laatste procenten gaan mooi vloeiend. Er is vooraf een plot gemaakt voor de benodigde hoeveelheid licht op basis van de nieuwe rode stoelen. Het is in groepjes in te delen en ik kan het ook via wifi regelen. Niet onbe-

langrijk is dat er in plaats van 10kW nu nog maar een paar honderd Watt brandt als de schoonmakers de zaal in gaan.'

Beenruimte

De Agnietenhof was ruim veertig jaar lang te herkennen aan de karakteristieke gele stoelen in de grote zaal. Het was geen lichte beslissingen om over te gaan naar rode stoelen. Gennissen: 'Een jaar lang hebben we met artiesten gesproken over wat zij fijn vonden spelen. We kregen als feedback dat de zaal met de gele stoelen zo opkleurde door alle nevenverlichting dat dit hen afleidde. Dat hebben we heel zwaar laten wegen. Bovendien, als we nu alleen de benedenzaal bezetten dan heb je met 450 zitplaatsen een hele intieme ruimte. Een leeg balkon valt voor de artiesten niet meer op. Door de rode stoelen is de uitgesproken intimiteit van de zaal verder toegenomen. Wat betreft beenruimte komen we op 87 cm. Beneden zijn we hier op sommige plekken nog mee aan het stoeien. Op bepaalde plekken komen we een paar centimeter tekort. Dat wordt nog opgelost. Liever hadden we het iets ruimer gehad, maar dan hadden we het hele stoelenplan moeten wijzigen door een rij weg te laten en alle tredes aan te passen.'

Bouwheer

Ruud van Zuilen en Thijs Gennissen begonnen na te denken over de renovatie in de tijd dat de crisis ook in theaterland was neergedaald. Dit had tot gevolg dat de gemeente wel bereid was om het theater op allerlei manieren behulpzaam te zijn, maar geld beschikbaar stellen zat er niet in. Het theater heeft het budget van circa 3,5 miljoen rond gekregen met een bijdrage van de provincie Gelderland, met

eigen budget van uitgestelde vervangingsinvesteringen en met een lening van de gemeente die over 30 jaar in de vorm van een korting op de subsidie wordt terugbetaald.

De gekozen werkwijze getuigt van cultureel ondernemerschap en vertrouwen in eigen kracht. Van Zuilen: 'We hebben vanaf de voorbereiding in een bouwteam gewerkt. Ik heb van meet af aan gezegd: 'ik wil geen wijzende vingers naar elkaar, je zegt hier aan tafel wat de problemen zijn en die lossen we meteen op'. We hebben gekozen voor partners waarvan we zeker wisten dat we ze konden vertrouwen, zoals Ten Bras Westinga Architecten en de lokale aannemer De Vree en Sliepen. We hadden maar vijfenenhalve maand tijd en geen budget voor meerwerk. Natuurlijk is het een hectisch jaar geweest. Met Thijs hebben we een ontzettend goed Hoofd Techniek in huis, die het gebouw van haver tot gort kent. Daardoor konden we de bouwleiding zelf doen. Dat scheelt een hoop geld. Dit is een gemeentelijk gebouw. Maar van het college heb ik het vertrouwen gekregen om bouwheer, projectleider en opdrachtgever te zijn. Ik vind dat heerlijk werken. Je moet de goede mensen om je heen hebben, weten wat je niet weet en daar de juiste vragen over stellen. Kenmerkend voor het hele proces is geweest dat we altijd zijn uitgegaan van het theater dat we willen zijn, niet van het oplossen van problemen. Natuurlijk zijn er wel wat conflicten geweest, maar iedereen is ontzettend tevreden over het proces en trots op het resultaat. De reacties van publiek en bespelers zijn er dan ook naar. Er wordt gesproken van 'de mooiste schouwburg van Nederland' en 'een prima premièretheater'. ◀

Bouwleiding: Ruud van Zuilen en Thijs Gennissen, De Agnietenhof

Architect: TenBrasWestinga, Roel ten Bras en Jim Klinkhamer

Aannemer: De Vree en Sliepen

E-installeateur: Van den Pol

W-installeateur: Oostendorp

Akoestisch advies: Level Acoustics

Geluidsadvies: De Compaenen

Zaalakoestiek: SIAP

Zaallicht: GDS, geleverd door Lightco

Stoelen: Jezet Seating

Geluidssysteem grote zaal/P.A.: Meyer Sound, geleverd door Audio Electronics

Mattijsen

L/R main: Meyer Sound UPQ-1P

L/R balkon: Meyer Sound MINA line array

Sub: Meyer Sound 700HP

Cluster: Meyer Sound UPJ-1P

Fills: Meyer Sound UPJunior-1P

LSP manager: Meyer Sound Galileo 616)

Ontruiming-, Omroep- en BGM-audio-systeem (Back Ground Music) o.b.v.

Dräger, geleverd door Audio Electronics Mattijsen